

Laki ja oikeus matkailuyrittäjän arjessa -hanke

Talviseminaari 2.2.2016

Juhani Karvo, asianajaja, Karvo & Mella Oy
Juha Karhu, professori, Lapin Yliopisto

Hankkeessa käsiteltäviä kokonaisuuksia

- Kuluttajaoikeus
- Tekijänoikeus
- Mallioikeus
- Tavaramerkkioikeus
- Maantieteellisen merkin suoja
- Toiminimioikeus
- Sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa
- Vakuutusosoikeus
- Kilpailuoikeus
- Yhtiöoikeus

Näkökohtia kuluttajakaupasta

Sähköinen kuluttajakauppa

- Sähköinen kaupankäynti eli markkinointi ja myynti netissä ovat aina kansainvälisiä – ”Internetillä ei ole kotipaikkaa tai yhtä kotivaltiota”
- Ei yhtenäistä kansainvälistä kuluttajansuojasäännöstöä
 - Sovellettavat säännökset ja ehdot monesti epäselviä ja vaikeaselkoisia
- EU-säännöstö joiltain osin vakiintumaton
- EU pyrkii vahvasti, mutta vain tietyin osin yhdenmukaistamaan säännöstöä
 - Esimerkiksi lentomatkat – viivästys säännelty, mutta matkojen välittäjän vastuuta ei

Näkökohtia kuluttajakaupasta

Sähköinen kuluttajakauppa

- Yhdysvaltojen oikeusjärjestelmä on erilainen kuin Euroopassa
 - Esimerkiksi Volkswagen maksaa korvausta yhdysvaltalaisille ostajille, mutta ei eurooppalaisille ostajille
- Kiinan oikeusjärjestelmä ja oikeus on sekoitus eurooppalaista, yhdysvaltalaista ja kiinalaista oikeusajattelua
- Suomen kuluttajansuojalaki soveltuu myös sähköiseen kaupankäyntiin
 - *Kuluttaja (K) varasi Internetin kautta 7.2.2003 elinkeinonharjoittajalta (EH) lomamökin ajalle 1.-8.3.2003. Hän ei maksanut varausmaksua ja oletti varauksen tällöin peruuntuvan. EH lähetti hänelle kuitenkin vuokra-ajan jälkeen maksukehotuksen mökin vuokrasta, joka oli 1 070 euroa. EH:n varausehdoissa oli mainittu, että peruutus on AINA tehtävä kirjallisesti EH:lle. Kuluttajariitalautakunta katsoi, että K:n ja EH:n välille on syntynyt sitova sopimus viimeistään silloin, kun K on tehnyt varauksen ja saanut tietokoneen ruudulle ilmoituksen siitä, että varaus on tallennettu. Koska K ei ole peruuttanut varausta varausehtojen mukaisesti, hän on sidottu sopimukseen. (KRL 03/35/1103)*

Näkökohtia kuluttajakaupasta

- Verkkotunnus ja sen rekisteröiminen
 - ICANN hallinnoi:
 - **.com**, operated by VeriSign, Inc.
 - **.net**, operated by VeriSign, Inc.
 - **.org**, operated by Public Interest Registry
 - Kansallisesti hallinnoitu:
 - **.fi** → Viestintävirasto (domain.fi)
 - **.se** → Internetstiftelsen i Sverige (iis.se)

Näkökohtia kuluttajakaupasta

- **Linkittäminen**

- Peruslähtökohta: saa linkittää, mutta ...
- Linkittäminen ei saa toteutua siten, että yrityksen verkkosivulle tuodaan tekijänoikeudellisesti suojattua aineistoa
- Linkittäminen ei aina riitä pelastamaan superlatiiviväittämältä (KKO 2005:38)
- Linkittämisellä voi olla vastuuvaikutuksia – säännönmukainen (automaattinen) linkittäminen voi johtaa vastuun samastukseen (KKO 2015:17)
- Muun muassa kuvien käytössä syytä erityiseen huolellisuuteen!

Valokuvasta

- **Oikeus valokuvaan**
 - Tekijänoikeus
 - Käyttöoikeus
 - Käyttöoikeus työsuhteen perusteella
- **Jotta valokuva olisi tekijänoikeuden suojaamaa, tulee sen täyttää ns. teoskynnys, joka on varsin korkea**
 - esim. kun Kekkonen, Seppälä, Jakobson ja Karjalainen lukevat Neuvostoliiton noottia Havaijilla
 - esim. ei, kun Paavo Nurmi sytyttää Helsingin olympiatulen avajaisissa
- **Valokuvan ottaminen**
 - Henkilön valokuvaaminen *julkisessa tilassa* (=johon yleisöllä on vapaa pääsy) on sallittu. Esim. poliisi ei voi kieltää valokuvaamista julkisella paikalla.
 - Henkilön valokuvaaminen *puolijulkisessa tilassa* (=esim. yrityksen hallinnassa olevat tilat ja alueet, toimistot, kerrostalon piha-alueet) edellyttää suostumusta, mikäli valokuvaaminen voi loukata henkilön yksityisyyttä.
 - Henkilön valokuvaaminen *kotirauhan piirissä* on riski, koska pääsääntöisesti henkilön kuvaaminen on kielletty kotirauhan suojaamassa piirissä.

Valokuvasta

- **Valokuvan julkaiseminen**

- Maisemavalokuvan tai tavanomaisen valokuvan julkaiseminen kaupallisessa tarkoituksessa oikeudellisesti turvallista
- Valokuvan, joka sisältää *tunnistamattomia* henkilöitä
 - julkaiseminen muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa oikeudellisesti turvallista
 - julkaiseminen kaupallisessa tarkoituksessa on oikeudellisesti harmaalla alueella
 - Henkilön tunnistettavuuden kriteereitä ovat: henkilömäärä, vaatetus, etäisyys, valaistus jne.
 - esim. mikäli asiakas ei ole kuvasta tunnistettavissa, asiakkaalla ei ole periaatteessa keinoa estää kuvan julkaisemista, MUTTA jos kuvaa käytetään kaupallisessa tarkoituksessa, voidaan tunnistettavuus kriteereitä tulkita julkaisijan kannalta ankarammin
- *Tunnistettavaa* henkilöä esittävän valokuvan julkaiseminen
 - muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa edellyttää henkilön suostumusta.
 - kaupallisessa tarkoituksessa edellyttää henkilön suostumusta sekä julkaisemiseen että kaupalliseen tarkoitukseen.
- Kuvan julkaisemisessa vaikuttavat siis:
 - yksityiselämän suoja,
 - oikeudet valokuvaan ja
 - valokuvan julkaisutarkoitus

Valokuvasta

- **Oikeudet valokuvaan**

- Valokuvan, johon yrityksellä on *kaikki oikeudet*, käyttäminen, luovuttaminen ja julkaiseminen ovat tekijänoikeudellisesti turvallista.
- Valokuvan, johon yrityksellä on *käyttöoikeus*, käyttäminen ja julkaiseminen on sallittu vain käyttöoikeuden tarkoittamassa laajuudessa.
 - Valokuvan, johon yrityksen *työntekijällä on tekijänoikeudet*, käyttäminen on sallittu työsopimuksen tai työpaikassa muodostuneen käytännön tarkoittamassa laajuudessa.
- Valokuvan, johon yrityksellä on vain käyttöoikeus, *luovuttaminen kolmannelle* on oikeudellisesti riskialtista ja pääsääntöisesti kiellettyä.

Valokuvasta

- Esimerkkejä Facebookin ehdoista (koskee tekijänoikeutta, eli valokuvaa laajempi):
 - Palvelun käyttöehdot:
 - *”Annat meille seuraavat, kuvien ja videoiden kaltaista tekijänoikeuden kattamaa sisältöä koskevat luvat yksityisyys- ja sovellusasetusten mukaisesti: **ei-yksinomainen, siirrettävä, alilisensoitava, maksuton, maailmanlaajuinen lupa (tekijänoikeuslupa)** käyttää mitä tahansa tekijänoikeussisältöä, jonka julkaiset Facebookissa tai Facebookin yhteydessä. Tämä tekijänoikeuslupa päättyy, kun poistat tekijänoikeussisällön tai käyttäjätilisi, ja jollei sisältöäsi ole jaettu muiden sellaisten käyttäjien kanssa, jotka eivät ole poistaneet sisältöä.”*
 - *”**Annat meille luvan** käyttää nimeäsi, profiilikuvaasi, sisältöäsi ja tietojasi tuottamassamme tai kehittämässämme kaupallisessa, sponsoroidussa tai muussa vastaavassa sisällössä (esimerkiksi tykkäämäsi brändi).”*
 - Tietokäytäntö:
 - *”Julkiset tiedot ovat mitä tahansa tietoja, jotka jaat julkisesti kaikkien kanssa omassa julkisessa profiilissasi, jollakin toisella Facebook-sivulla tai jollakin muulla julkisella foorumilla. Julkiset tiedot ovat kaikkien käytettävissä palveluissamme tai niiden ulkopuolella. **Lisäksi ne ovat etsittävässä hakukoneilla, käytettävissä ohjelmointirajapintojen avulla ja perinteisen median, kuten television, hyödynnettävissä.**”*

Valokuvasta

- Esimerkkejä Instagramin käyttöehdoista (koskee tekijänoikeutta, eli valokuvaa laajempi):
 - Palvelun käyttöehdot:
 - *Oikeudet:*
 1. *Instagram ei omista Instagram-palvelussa tai sen kautta julkaisemaasi sisältöä. Sen sijaan sitoudut Instagram-palvelun tietosuojakäytännön ehtoja noudattaen, mukaan lukien kappaleiden 3 (Jakamamme tiedot), 4 (Sinua koskevien tietojen säilyttäminen) ja 5 (Sinua koskevien tietojen hallinta) ehdot, **antamaan Instagramille** ei-yksinomaisen, maksuttoman, siirrettävän, edelleen jaettavan, **maailmanlaajuisen luvan käyttää** mitä tahansa Instagram-palvelussa tai sen kautta julkaisemaasi sisältöä. Tietosuojakäytännön mukaisesti voit valita, kuka voi nähdä sisältösi ja toimintasi, mukaan lukien kuvasi.*

Valokuvasta

- **Vastuu ja riskit**
 - **Vastuuperusteet**
 - Yksityiselämän suojaa tai kunniaa loukkaava julkaiseminen
 - Salakatselu
 - Luvaton käyttö
 - Tekijänoikeuden loukkaus
 - **Tekonimikkeet**
 - Henkilörekisteririkkomus
 - Henkilörekisteririkos
 - Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen
 - Salakatselu
 - Kunnianloukkaus
 - Törkeä kunnianloukkaus
 - Tekijänoikeusrikkomus
 - Tekijänoikeusrikos
 - **Riskit**
 - Yrityksen PR-arvon menetyk
 - Kuvan kohde vaatii korvauksia, kun yksityiselämän suojaa on loukattu.
 - Kuvan kohde vaatii korvauksia, kun valokuvaa on käytetty kaupallisesti.
 - Kuvan kohde vaatii rangaistusta.
 - Tekijänoikeuden haltija vaatii korvauksia tekijänoikeussuojan perusteella.

Kuluttajan kannalta keskeisimpiä EU-säädöksiä

- **EU-asetukset** ovat ylikansallista lainsäädäntöä, jotka pätevät yleisesti ja joita sovelletaan sellaisinaan kaikissa jäsenmaissa ilman että ne on muutettu kansalliseksi lainsäädännöksi.
- **Direktiivit** puolestaan on osoitettu jäsenvaltioiden lainsäätäjille, joiden tulee määräajassa saattaa ne osaksi kansallista lainsäädäntöään.
 - Kuluttaja suhteessaan elinkeinonharjoittajaan ei voi vedota suoraan direktiiviin, vaan sitä implementoivaan kansalliseen lainsäädäntöön.
 - Direktiivit takaavat kaikkia jäsenmaita sitovan vähimmäissuojan kuluttajansuojan eri alueilla, mutta jäsenmailla on usein jonkin verran väljyyttä kansallisessa implementoinnissa ja mahdollisuus direktiiviä tiukempaan lainsäädäntöön kunhan EU:n perustamissopimusta ei rikota.
 - Direktiiveistä käy ilmi kuluttajansuojan vähimmäistaso Euroopassa, mutta lainsäädäntö saattaa edelleen vaihdella maittain.

Kuluttajan kannalta keskeisimpiä EU-säädöksiä

- **Etämyynti**
 - [Direktiivi kuluttajan oikeuksista \(2011/83/EU\)](#)
 - [Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä 2000/31/EY](#)
 - [Direktiivi rahoituspalvelujen etämyynnistä 2002/65/EY](#)
- **Euromaksut**
 - [Asetus rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista EY 2560/2001](#)
- **Hintamerkinnot**
 - [Direktiivi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa 98/6/EY](#)
- **Kotimyynti**
 - [Direktiivi muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 85/577/EY](#)
- **Kohtuuttomat sopimusehdot**
 - [Direktiivi kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 93/13/ETY](#)
- **Kulutusluotot**
 - [Direktiivi 98/7/EY direktiivin 87/102/ETY muuttamisesta](#)
 - [Kulutusluottodirektiivi 87/102/ETY](#)
- **Lainvalinta**
 - [Asetus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 593/2008/EY \(Rooma I\)](#)
- **Mainonta**
 - [Direktiivi 97/55/EY harhaanjohtavaa mainontaa koskevan direktiivin 84/450/ETY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta](#)
- **Maksupalvelut**
 - [Maksupalveludirektiivi 2007/64/EY](#)

Kuluttajan kannalta keskeisimpiä EU-säädöksiä

- **Matkustaminen**
 - [Asetus matkustajille annettavat korvaukset lennolle pääsyn epäämisen, lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta 261/2004/EY](#)
 - [Asetus rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista 1371/2007/EY](#)
 - Asetus matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä 1177/2010/EU
 - Asetus matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä 181/2011/EU
 - [Direktiivi matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 90/314/ETY](#)
 - [Yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä \(Montrealin yleissopimus\)](#)
- **Oikeudenkäynti**
 - [Asetus eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä 861/2007/EY](#)
 - [Asetus eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 1896/2006/EY](#)
- **Palvelut**
 - [Direktiivi palveluista sisämarkkinoilla 2006/123/EY](#)
- **Rajatyttävät maksut**
 - [Asetus rajatyttävistä maksuista yhteisössä 924/2009/EY](#)
- **Sopimaton kaupallinen menettely**
 - [Direktiivi sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla 2005/29/EY](#)
- **Tavaran kauppa ja takuut**
 - [Direktiivi kulutustavaroiden kaupasta ja takuista 1999/44/EY](#)
- **Timeshare**
 - [Aikaosuusdirektiivi 08/122/EY](#)
- **Tuomioistuimen toimivalta**
 - [Asetus \(EU\) N:o 1215/2012 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla \(uudelleenlaadittu\)](#)
- **Tuotevastuu**
 - [Direktiivi 1999/34/EY direktiivin 85/374/ETY muuttamisesta](#)
 - [Tuotevastuudirektiivi 85/374/ETY](#)

Kiitos!

